

17.14x12.04	1	11	עמוד	11	הארץ - כותרת	15/08/2018	64799460-5
בועז סנג'ור - ראש החטיבה למשפט פלילי וקרימינולוגי - 26330							

קטינים בבידוד – אוילות ורשעות

בועז סנג'ור

דו"ח השנתי המאלף של הסניגור ריה הציבורית שפורסם בימים אלה ("הארץ" 22.7), נסקרים ליקויים רבים במערכת המשפט הפלילי הישראלית. אחד מהם, מקומם במיוחד, מתואר בפרק "עניי" שה משמעתית בכלא אופק": "כך לדוגמה, נמ" צא כי קטין שסירב להסתפר נענש בחמישה ימי בידוד, ובנוסף בשלילת ביקורים למשך חודש. במקרה אחר, נענש קטין שאיים בפגיעה עצמית וביצע חתכים בידיו בחמישה ימי בידוד (ואת אף שכאמור בידוד עשוי להגביר עד מאוד את המצוקה הנפשית והסיכון לפגיעה עצמית של קטינים). קטין אחר, אשר סירב לצאת לחינוך, נענש בחמישה ימי בידוד, ושני קטינים שדפקו על דלת התא נענשו אף הם בחמישה ובשלושה ימי בידוד. קטין אשר ורק נייר על שולחן המור"ה נענש בשלילת ביקורים לחודש, וקטין נור"ס, שנשפט בגין שני אירועים של גידוף סוהר, נשפט בגין כל אחד מהם לשלילת ביקורים למ"שך חודש".

אפילו באשר לבגירים, המחקרים מלמ"דים שהמאסר מזיק מאוד, ויש למעט בשימוש בו. דו"ח מקיף של המכון הלאומי האמריקאי

למדעים משנת 2014 מלמד שהשימוש הרב בעונש קשה זה אינו משיג את מטרותיו, פוגע פגיעות קשות ובלתי הפיכות באסירים, במש"פחותיהם ובקהילות שלמות, ועולה ממון רב. גם בישראל דו"ח ועדת דורנר מ-2015 המ"ליץ לצמצם את היקפי הכליאה. פסק דין של בג"ץ מלפני כשנה מורה לרשויות המדינה להגדיל את שטח המחיה לאסיר, כשדרך המ"לך לקיימו היא לכלוא פחות ולשחרר יותר, אך בינתיים הרשויות מפירות את פסק הדין. עד כאן באשר למורשעים בגירים.

כשמדובר בקטינים שעברו עבירות, מקובל בעולם ואפילו בישראל, שהשיקולים הדומי"ננטיים אינם הגמול, ההרתעה והמניעה, אלא השיקום. תיוג קטין כעבריין מהווה נבואה המגשימה את עצמה – לרעת הקטין ולרעת החברה כולה. לכן יש להשתדל ככל האפשר להימנע אפילו מהרשעה, ובוודאי להימנע ממאסר. בנוסף לשיקול השיקומי, המחקרים מלמדים, שפגיעת המאסר בקטינים גדולה הר"בה יותר מהפגיעה הקשה שהוא פוגע בבגירים. עובדה זו הביאה לפני שנים אחדות ליצירת הקטגוריה המיוחדת של "בגירים צעירים" – שגם אותם יש להשתדל להימנע מלאסור. כאשר אדם כבר נמצא במאסר, עונש

משמעותי של בידוד הוא קשה ביותר, וכשהוא מוטל על קטין הוא איום ונורא: במחקרים נמ"צא שאפילו שהייה קצרה בתנאי בידוד יוצ"רת אצל קטינים דיכאון, פרנויה, חרדה, היות ואפילו פסיכוזה ופגיעה עצמית. זו הסיבה לה"צהרה של האו"ם, שבידוד קטינים הוא עונש אכזרי ובלתי אנושי. מדינות רבות ביטלו עו"נש זה, לרבות המערכת הפדרלית האמריקאית, הידועה בקשוחותה.

ואצלנו? תדמיין הקוראת שבנה התיכונסיסט, וידמיין הקורא שנכדו, שעדיין לומד בחטיבת הביניים, מסרב להסתפר או ללכת לבית הס"פר, או חלילה דופק על דלת חדרם, ונענש בעו"נש בידוד למשך כמה ימים וליילות. קשה לנו לדמיין את ילדינו ונכדינו הקטינים אסירים, ועל אחת כמה וכמה אסירים המושמים בעו"נש בידוד, אך כדי להבין צריך להתאמץ. בא"שר לטוהרים, לא הייתי מסתפק בדמיון מוד"ר: סוהר שעדיין סבור שזהו עונש ראוי, חייב להתנסות בעצמו בשבעה ימי בידוד.

השימוש בעונש הבידוד נגד קטינים מצ"ריך הן אוילות והן רשעות. חייבים לחדול ממנו לחלוטין, ומיד.

פרופ' סנג'ור מלמד במרכז האקדמי למשפט ולעסקים ברמת גן ובמכללה האקדמית ספיר